

سُوَالاتُ وَ طَبَقَاتُ

مِنْ حَلَهُ اول

بِخَيْرِ الْمُؤْمِنِينَ

جِئْوَمٌ وَ اخْتِرْ فِيزِيَك

Ê ñ . Zìy » Z‡ ZÁš Ë Y € Ë Á

: ½ Å » ¾ M ac Y € - ~ e
d ‡ Ä - 240{½ É{ Z AE/AZD} Ad ‡ È v Ë ¾ M ac Y € - ~ e
. d ‡ Ä - 240{½ É{ Z AE/AZD} Ad ‡ È v Ë ¾ M ac Y € - ~ e
. { • Y{ Ä» ¾ M ac Y € - ~ e , & ‡ Z ad ‡ ½ É{ Z A A Ä» ¾ M ac Y € - ~ e
. d ‡ Ä - 240{½ É{ Z AE/AZD} Ad ‡ È v Ë ¾ M ac Y € - ~ e
. { ÄÈ { Ä ^ v !, z È È Ä» ¾ M ac Y € - ~ e , Z È È Ä» ¾ M ac Y € - ~ e

. d ‡ Ä - 240{½ É{ Z AE/AZD} Ad ‡ È v Ë ¾ M ac Y € - ~ e

Ê ñ . Zìy » Z‡ ZÁš Ë Y € Ë Á

½ ÁM/ { ÄE Ñ A | E } Z · A A (Ä) M A Ñ • Z f E M A A Z Ñ A • Z f E E E & Z I Ä ° Z E E ^ Y (8)
 . ° | Ä E } , ^ E i E O E Z Y •

1000 {	10000 k	100 [	10 ( ) Y
--------	---------	-------	----------

E / e0/pc • Z Ä P E • Z] E A E Ä E E - E • Y 35000 € i Ä Z A 8 R_{sun} • Z Z E A • Z f Z (9)
 . d f Y - 14 E M Z d f X • Z f H E E A J E Z A | A E » Z f S Z q T m A Z E Z D Y E S/ E M E I]
 18k({ 42k(k 35k([50k( ) Y

. d ^ i (Ä E . Z f E n E E C D E E Z .. Z f Y (10)

½ A E-f E Ä A A d A l A Y A e	½ A f E X Y
-------------------------------	-------------

® E E Ä e E A S E ( ) a

½ A E Ä A S E E E X (K | Y

A / q Y E / 3 M . E M t A V | 9 f A E E Y A p 1/4 A | , f z Y Z A p E E E Z 1 E P N E Ä E • Z i Z A n I f E (11)
 . d f E Y A E

€ f Y Y {	I i " Ä . Ä l e Ä -	E E Q e A {	E E A I E Y A E
-----------	---------------------	-------------	-----------------

. d f Y | - q Ä p f Y Y l e E E E Y A f f Z A { Ä Ä M A J e (12)

. | Ä E S] Z E E f C E I E Ä Ä J • Z M I -

. | f E E E Ä E e E Ä E Z M I -

A-A([	B-A( ) Y
B-B({	A-B (k

3/4 i A A d f 3/4 E A A m Y A ^ Z / A Z E Z Z E Y A • Z A Y E Y E Y E Y { Z f R E (13
 • E / A E » Z / A E S d f A E A E C A • Z A E E E C P f z E Z A A • E E Z E • Y d A Z E Z A E C A • A Y •
 • A • Z f Z f E E i p E E i A • Z Y A Y Z E Y E Y E A , • E S A f E A • Z f f u Z u n_0 d ^ o • E E Z E ~ i v »
 . d f Y - A m Y A E Y Y

$$(n_0 - 1) \tan z \left| \frac{1}{n_0 - 2n_i} \right\{ \sin z \left| \frac{1}{2P} (k - (n_0 - 1) \tan z) \right[(n_0 - 1) \cot z \right(\cdot Y$$

• Y / (• A Y Y E A E E A i d Y / (• A Y A E A , • Z 1800^m d Y E A Y / (• E Z E] E E Z E ^ 1/4 ^ m (14
 . d f Y - q / (• A E Y / y d Y E E i l p E A m 84 (Y Y E A E E Y A E * E V A A E) ^ m

$$6 \times 10^3 \frac{m}{s} \left\{ \begin{array}{l} 8 \times 10^3 \frac{m}{s} (k \\ 2 \times 10^3 \frac{m}{s} \left[\begin{array}{l} 4 \times 10^3 \frac{m}{s} (\cdot Y \end{array} \right. \end{array} \right. \end{array} \right.$$

. d f A (• A Y Z O E ^ Z E A A Z A E ^ O Z E Z Y / (• A Y (15
 • A A Z ^ E E - e • A Q k • A Q Q [• A Q E E f (Y . Y

d / Z^3 E E Z A] 1/6 \times 10^7 1/2 E E Z A / \times 10 l_{sun} 1/2 E^3 | A O E Y E E Y E A i e o Z ? (16
 E f Y A Y Y / q u Z A A D I 10^8 A 1/2 Z O E Z E A E A A Y Y E A Y A | A Z Z O E A A D Y f A 1/2 Z A E E B {
 0 . Z Y ^ A Y E E Z^3 E A A D I A { • M A E Y Y E A E A | A Z Z O E Z E A , A Z Q A E Y Y A Y Z n f E Y C Z u A Y
 (| i A E A A O E q

$$\mu Z A B, \mu K \left\{ \begin{array}{l} \mu Z A I, \mu K \left(k \right. \\ \mu Z A I, \mu K \left[\begin{array}{l} \mu Z A I, \mu K \left(\cdot Y \right. \end{array} \right. \end{array} \right. \end{array} \right.$$

A • Z^3 / E E E Z p (Z) 5 \times 10^8 \frac{w}{m^2} 1/2 E E Z A E A M Q Q I Z E] X E E E A E E Y (17
 . d f Y - q

$$1K \left\{ \begin{array}{l} 6 \times 10^3 K (k \\ 4 \times 10^3 K \left[\begin{array}{l} 10^3 K (\cdot Y \end{array} \right. \end{array} \right. \end{array} \right.$$

• Á20 Z 1]PY [Á] ZÄÄ•é263 É € Å•Z ZYIRGO) Ä , ^ÅÄ•Z CÉÄ AÄ•yÊ † Á ÁÄz•ZÄKÉ
• • Y YZ•XÉÄ , •Ä•S{Ä c Ä3y ÄYì 23]1/4 ZS•Y { ÄÄÄ Z Zf]p Y Y € «

$$\begin{array}{ll} 250 \text{Mpc}([& 1/6 \text{Mpc}([\cdot Y \\ 250 \text{Kpc}({ & 10 \text{Mpc}(k \end{array}$$

¹Y | b^{1/4}/Ä/Š / , & Ä Y f S•Y% MÄ g {Z 3ÄÄ • ZÄf ŸE €€ o{F OEY Ÿ Z h^,]jZé Y
• | AÄ•Ä • Z•S•C • Ä •

$$\dots \hat{A} « \quad \hat{E} \neq €Y\% \quad \dots \hat{A} \hat{A}Z " \quad \mu \hat{A} (\in \hat{A}$$

Ê c ÅæE [ ] ZÄÄ » €|iZM] ZS•E YAGS YÄ • Ä|/z ZOEÄ•Z|/Ä , • ZS•E µ Äe+ »Ä q
(.| i Ä -

$$\mu Z \#• Z1/4(k) » \quad \mu Z \#• Z7(j,k) » \quad \mu Z \#• Z28(l) » \quad \mu Z \#• Z14(i) » Y$$

$$\dots d \neq €@ E \{ , | \ddot{Y} Y | Ä 3/4 E \{ 31Ä•ÄS(| i \cdot Ä y] \quad (21)$$

$$1/6h(\{ \quad 1/2h(k \quad 1/9h([\quad 2/3h(! \cdot Y$$

— Ä ° ^3/4E{Y » ZÄÄÄ Z€« ÄE•Ä c Ä ZE% ÄÄ c ÄÄÄÄÄÄ , i . Ä 3 ^• Ä • Zn@R»E
• d \neq d \neq • € IZÄ• Y @) » Y | Ä E » Ä | E {
. { Ä E » Ä c Ä ÄY Ä E Z % Y (H . Y
. { Ä E » Ä | E { 3 Ä, Z E Ä • e
. { YÄ Z E Ä E € | p Z Ä Ä ° ^E e { (Ä • Y Ä
. { Ä E 1/4j ° CÉ € E (Ä • e

Ä È Ä • Z f ‡ • {® q ÄÄ i uZ È {È • Z € q i • y e{ Ä ¼ z (23
 É Y p Ñ | È Z È € • y e{ Z d] Z i È Ä h u Z È {Z » € {3 d f € È • Ä •
 Y Ä i u Z È {y Z Ø t S • € i l p o e { Y p i A Ä { Z " Ä t u Z È {Z ¼ f Ô a
 . | Ä È » Z Ø e {

° / Ä € Š z Y È Ä € € i j Z v Ä t A f v Å Z Ø 100 E Z 100 { Ä | u È Ä Y Ä È g Z Ø Ä y (24
 ® È Z p Z È Ä È " Ä ¼ Ä p f x È Z Å Z Ø € Z Ä ^ e Ä Ø Ä ¼ M * Ä d f Ä | € Ä • Z Ä Ä È y Z : " S Ä Y » M
 . | i z ¾ i ¼ Y È g Z È Ä Ä È y

$10^7 K (\{$ $10^7 K (k$ $10^7 K ([$ $10^7 K ( ) . Y$

. | Ä È € ¼ p Z | p A q ^ È € Y € h i • Ä È y 10 Ä J È Ä • Z f f (25
 $\mu Z t u 10^2 (\{$ $\mu Z t u 10^6 (k$ $\mu Z t u 10^2 ([$ $\mu Z t u 10^7 ( ) . Y$

. d i z « Z Ä { € Ø } Ä € Y | Å Z Ø È Z Ä È p i » Y | - (26
 . | z { È » Z h Ä y • Z • f Ä È Z d Å Z ¼ M Ä È Ä • Z i y
 . { Ä € n " Å Z Ä È m Z y Z Ä " ¼ Ä Ä J È Ä • Z i f
 . | Å (w ¼ Z » È ¼ f Ä | € 3 • Ä Ä Z 2 M Ä È Ä • Z i f
 . | z Ä f ^ Ä S Z % Ä f € { Ä È , • Ä f È Ä • Z f f
 È - . Z y » Z f Z Ä S È Y € È Ä

¶ ° / ¸] Z / É * " €/ bø Z̄i^ | — Á Å ã ð ñ É f Z 1 Å Y | i » (27
 ¾ / ° ¼ i» Ä» Á ë Y, P A d - €x y É Á v " • { • Y • Ä • R ñ ³ | Y • { Á m Á
 . | Á ñ » ½ Z Y Å g - € ñ Y €]

Ê° Ë E · Á • { { Á ñ { Z e 1 € Á ñ | | } • Á y f • Á { É » Z ñ Y • ½ M Á d f Á Á | E M E (28
 . { Á ñ v » Á | i / ∞ • Á ñ f Y Á ñ Z ñ E • Á Z ^ 3 4 E Á d f 12:15GMT Á 1:54GMT ½ Z Á p { Z (Á | E Á Á Y
 (| Á ñ » ½ Z Y Å g • Á ñ y E 1 € Z ñ g Á Á { E Y {

$$\begin{array}{ll} 10^3 \frac{M}{S} ([& 10^5 \frac{M}{S} (| \cdot Y \\ 10^9 \frac{M}{S} (\{ & 10^7 \frac{M}{S} (k \end{array}$$

. { Á Á Y Á Á Á q { 388 μ Z ñ « Z Á] Z % E · Z Á Y (29
 d O E A E ^ E { • Y ½ (k) M E (l [e { Y (k) Y

. d f Á Y ^ ½ Á » Á 1 o E Á M E f S O H O E Á • Y Á Á Á Z Á » Z » (30
 Á € Á • E € (O E » | i (• Á y ½ Z f i Y
 E n . Z y » Z f Z Á S E Y € E Á

» X ^ , Z Ä Z Ä Ä , Z É «

پیش از شروع مسئله های کوتاه توضیح زیر را به دقت بخوانید.

پاسخ در این قسمت نمره منفی ندارد.

در این مسئله ها باید پاسخ را بر حسب واحدی که در صورت مسئله خواسته شدX (مثلاً ثانیه درجه پارسک و غیره) به دست آورید سپس رقم یکان را در قسمت مربوط به رقم یکان و رقم دهگان را در قسمت مربوط به دهگان در پاسخ نامه علامت بزنید.

فرض کنید در صورت مسئله قدر ستاره ای خواسته شده است و شما عدد 12.695 را به دست آورید جوابی که باید در پاسخ نامه زده شود عدد 12 است یعنی باید 1 را در ستون دهگان و 2 را در ستون یکان سیاه کنید.

از گرد کردن اعداد خودداری کنید از علامت اعداد صرف نظر کنید فقط دو رقم یکان و دهگان مهم است. جدول زیر چند نمونه از اعداد به دست آمده و آن چه باید در پاسخ نامه زده شود را نشان میدهد.

عددی که باید در پاسخ نامه وارد شود	عدد به دست آمده
43	43.99654
43	43.0012365
01	1.866
99	99.9999
00	0.0001
02	2

(1) ناظری در حال رصد دنباله‌داری است که از فاصله‌ای دور به منظومه شمسی نزدیک می‌شود و قسمی دنباله‌دار در فاصله‌ی

از خورشید قرار دارد اندازه‌ی سرعت آن $\frac{m}{s} 7200$ است. اگر دنباله‌دار در دام میدان گرانش خورشید نیافتد مسیر خود را در امتداد مسیر خاصی طی می‌کند که کمترین فاصله‌اش از خورشید $40AU$ خواهد بود اما دنباله‌دار تحت تاثیر میدان گرانشی مسیرش تغییر می‌کند خروج از مرکز مدار دنباله‌دار چه قدر است؟

(2) فرض کنید تلسکوپی به قطر $6/5$ متر و نسبت کانونی 11 به یک دوربین CCD که هر پیکسل آن 15 m طول و عرض دارد، متصل شده است. جرمی با قطر یک ثانیه قوسی بر روی این CCD چه مساحتی در واحد پیکسل مربع در بر می‌گیرد؟

(3) دو سیاره‌ی کوچک تحت تاثیر گرانش یک ستاره با دوره تناوب یکسان به گرد آن در حال گردش اند مسیر حرکت سیاره‌ی A به شعاع R و مسیر حرکت سیاره‌ی B بیضی با خروج از مرکز $\frac{1}{3}$ است. مدارهای این دو سیاره یکدیگر را در دو نقطه قطع می‌کنند. هنگامی که سیاره B در یکی از نقاط تقاطع قرار دارد سیاره‌ی A را در مقارنه می‌بیند. سیاره‌ی B بدون عبور از اوجش به نقطه‌ی دیگر تقاطع دو مدار می‌رسد. سیاره‌ی A در این مدت چند درجه جابجا شده است؟

(4) ناظری در عرض جغرافیای 30° درجه شمالی در انتظار طلوع ستاره‌ای با میل 10° در زمانی مشخص چشم به افق دوخته است. در فاصله‌ی 20 km از ناظر کوهی به ارتفاع 480 m قرار دارد به طوری که او در لحظه‌ی طلوع قادر به دیدن ستاره نیست. چند ساعت پس از زمان طلوع، ستاره درست در نوک قله دیده می‌شود؟ (پاسخ را تا یک رقم اعشار محاسبه کنید)

(5) فرض کنید ستاره‌ای با قدر ظاهري $m_v = 10/83$ و شاخص رنگی $B - V = 0/64$ و ستاره‌ی دیگری با قدر ظاهري $m_v = 11/9$ و شاخص رنگی $B - V = 0/81$ منظومه‌ی دوتایی تشکیل داده‌اند در تصویری که از این منظومه دو تایی غیر گرفتی ثبت شده است، دو تایی غیر قابل تفکیک است شاخص رنگی این دوتایی چه قدر است؟

(6) در طول یک شب رصدی ارتفاع و قدر ظاهري یک ستاره در چهار نوبت اندازه گیری و در جدول زیر داده شده است با توجه به اینکه بین قدر ظاهري و جرم هوا رابطه‌ی خطی برقرار است قدر ظاهري ستاره خارج از جو زمین چقدر است؟

M	0/95	0/88	0/86	0/82
A	35	45	55	65

اگر خوشهای از کهکشان‌ها با انتقال به سرخی برابر با $0/3$ دارای جرمی معادل با $6 \times 10^4 M_{\text{sun}}$ باشد با استفاده از قضیه‌ی (7)

ویریال قطر زاویه‌ای این خوشه را برای ناظر زمینی تخمین بزنید. فرض کنید سرعت متوسط کهکشان‌ها در خوشه برابر با $\frac{km}{s} 1000$ است و کهکشان‌ها به طور همگن در خوشه توزیع شده‌اند.

اگر ستاره‌ی A با میل 4 درجه از دید ناظری که در عرض جغرافیایی 30 درجه‌ی شمالی قرار دارد در ارتفاع 60 درجه باشد (8)

ستاره‌ی B با میل 5 درجه از دید همان ناظر در حال طلوع استه بعد ستاره‌ی A و حداقل چند ساعت اختلاف دارد؟

ضخامت اپتیکی | به شکل $L_o e^W L$ تعريف می‌شود اگر در يك هواي مه گرفته خورشيد با روشنایی ماه كامل در (9)

آسمان شب بر ما بنابد ضخامت اپتیکی مه چقدر است؟

ویکتور فرانتر هس (به انگلیسی: Victor Francis Hess) فیزیکدان اتریشی-آلمانی در سال 1936 (میلادی) به همراه کارل دیوید آندرسون به خاطر کشف تابش کیهانی موفق بدریافت جایزه فیزیک نوبل شد. او در 24 ژوئن سال 1883 (میلادی) بدینا آمد و پس از 81 سال در 17 دسامبر سال 1964 (میلادی) درگشت. وی تحصیلاتش را در دانشگاه گراتس آغاز کرد و در سال 1906 توانست از تر دکتراش دفاع کند. او سال‌ها بروی رادیو اکتیویته تحقیق می‌کرد. در پی نفوذ نازی‌ها به کشور اتریش او از اتریش رفت و در دانشگاه فوردهام نیویورک مشغول به کار شد. پرتوهای کیهانی امواجی هستند که در فضای بیرون منظومه خورشیدی و در اثر واکنش‌های کهکشانی تولید و در سراسر جهان پخش می‌شوند. این امواج در عبور از جو زمین و برخورد با ذرات اتمسفر به ذرات مختلفی مانند مزون ها و پاد-الکترون‌ها تبدیل می‌شوند.

منابع تولید پرتوهای کیهانی

در اثر برخورد و نابودی ستارگان انرژی زیادی آزاد می‌شود این انرژی که در حد چندین مگا الکترون ولت است در سرتاسر جهان پخش می‌شود در هر ثانیه حدود 20 پرتوى کیهانی از بدن ما عبور می‌کند.

می‌دانیم روش استخراج مختصات در سیستم بعد و میلی، وصل کردن کمان دایره عظیمه از ستاره‌ی قطبی به جرم مورد نظر و عمود کردن بر استوای سماوی است. پس با توجه به صورت سوال را می‌توانیم به شکل زیر بازنویسی کنیم:
بعد میانگین کدام یک از صور فلکی زیر با بعد ستاره‌ی الدبران یابعد مکمل آن مطابقت دارد؟

$$\text{. } d \neq \sqrt{v \cdot x} \neq Zk\ddot{A} \dot{A} \ddot{E}, ^3 \quad -3$$

با استفاده از قضایای مثلث کروی ارتفاع خورشید به قرار زیر محاسبه می شود:

$$\tan \frac{100m}{24m} = T \quad \arctan 1.66 = 56^\circ 76' 5'' T$$

در انقلاب تابستانی خورشید به بالاترین ارتفاع خود در طول سال می رسد و از آنجا که زاویه بین دایره البروج و استوای سماوی ۲۳.۵ درجه است، می توانیم بنویسیم:

$$\begin{aligned} & 90 M 23 5 T \\ & M 37 \end{aligned}$$

با توجه به عدم وجود جواب فوق در بین گزینه ها باید فرض کنیم عرض جغرافیایی منطقه ی مذکور کمتر از ۲۳.۵ درجه بوده و شهر مورد نظر پیرا استوایی باشد زیرا در آن صورت ارتفاع خورشید بیش از ۹۰ درجه بدست می آید که این خلاف تعاریف دستگاه های مختصات است. پس از رابطه ی ذیل استفاده میکنیم:

$$\begin{aligned} & T 23 5 \quad 90 M \quad 180 \\ & M 10 \end{aligned}$$

$$\text{. } d \neq \sqrt{v \cdot x} \neq Zk\ddot{A} \dot{A} \ddot{E}, ^3 \quad -4$$

$$a = \frac{r - r \cos T}{2} \quad a = 0 / 5AU$$

!

$$\text{. } d \neq \sqrt{v \cdot x} \neq Zk\ddot{A} \dot{A} \ddot{E}, ^3 \quad -5$$

زمانی که اختلاف بعد خورشید میانگیم با بعد خورشید واقعی به صفر برسد اذان ظهر در ساعت ۱۲ اتفاق می افتد و این اتفاق در چهار تاریخ ۴ دی، ۱۰ شهریور، ۲۳ خرداد و ۲۶ فروردین روی می دهد.

$$\text{. } d \neq \sqrt{v \cdot x} \neq Zk\ddot{A} \dot{A} \ddot{E}, ^3 \quad -6$$

ستاره ها در دوران تولد به علت دمای نسبتا پایین، طیف خروجی خود را در بسامدهای پایین و طیف فروسرخ تنظیم می کنند. علاوه بر این طیف فروسرخ نسبت به تابش های رادیویی و پرتو ایکس کمتر توسط جذب میان ستاره ای تعدیل می یابد.

$$\text{. } d \neq \sqrt{v \cdot x} \neq Zk\ddot{A} \dot{A} \ddot{E}, ^3 \quad -7$$

تصویر مطرح شده با نام نمودار پروانه ای شناخته می شود و فراوانی لکه های خورشیدی را در یک دوره ی ۱۱ ساله نشان می دهد.

. d ≠ Yl v • x ≠ ZaÄ Ä E , 3 -8

$$\begin{array}{rcl} m_2 & m_1 & 2/5 \log \frac{b_1}{b_2} \overset{1/2}{\circ} \\ & & \overset{2}{\circ} \\ b_1 & \frac{\$D_2}{\$D_1} \overset{2}{\circ} & \overset{3/4}{\circ} \\ b_2 & \overset{2}{\circ} & \overset{2}{\circ} \\ 7 & 6/5 & \end{array}$$

$$\overset{Y}{m_2} \quad m_1 \quad 5 \log \frac{\$D_2}{\$D_1} \overset{2}{\circ} \overset{Y}{}$$

ماکریم توان دید انسان 5.6 و هنگامیست که قطر مردمک چشم به 8 میلیمتر است بنابراین می‌نویسیم:

$$m_2 \quad 6/5 \quad 5 \log \frac{240}{8} \quad 13 \quad 88$$

بنابراین اختلاف بین توان دید انسان با تلکوب $5/38 = 1388.6/5$ و در نتیجه داریم # 1000

. d ≠ Yl v • x ≠ ZaÄ Ä E , 3 -9

$$\begin{array}{rcl} L & 4 & R^2 S T^4 \quad V \\ & & \overset{1/2}{\circ} \\ \frac{L_1}{L_2} & \frac{R_1 \$^2}{R_2 \$} \frac{T_1}{T_2} \overset{4}{\circ} \cdot & \overset{1}{\circ} \\ , & \overset{3/4}{\circ} & \overset{1}{\circ} \\ L_1 & L_2 & \overset{3/4}{\circ} \\ & & \overset{1}{\circ} \\ & & \overset{1}{\circ} \\ & & \overset{1}{\circ} \end{array}$$

. d ≠ Yl v • x ≠ ZaÄ Ä E , 3 -10

d ≠ Z a l u ^ . e ≠ Ylm speed Ä ≠ A € 3/4 > Ä r, 3/4 Ä Ä Ä A v ≠ E Z Ä Y Ä , ~ o Z i W s n Ä p q Y { Z l Y Z ^ u € Ä | Ä E » d § Z E C E Ä Z e Y Q z Ä Y l E t Ä Ä e Ä d # E ≠ Z E Z Ä Ä A n E E E Z • t Ä ° Ä A v E Ä Z Ä C E ^ ^ u Y E f € Ä Y Z A Ä A . f Ä E A E E € Ä e, Ä S Ä y E J A U 3/4 Ä Ä 1 A P E | E E E f Ä Y A d f Y { Z 2 M Z ≠ Y . | Ä E M » { 1/2 Ä € A A ° € E U Z A ° m ° Ä E ° E € Z P X E ? A A f e e Y A d E Ä E g Ä ° Ä , ° m °

حساسیت حسگر تصویر به سایز ناحیه حساس به نور بستگی دارد (پیکسل بزرگتر فوتون های بیشتری را جذب می کند) و راندمان تبدیل فوتون به الکترونیتی (که به quantum efficiency معروف است) نامیده می شود.

QE نتیجه طراحی پیکسل با طول موج های نوری است. روی پیکسل ساختارهای غیر حساس نوری هستند، که نور را جذب می کنند (تلفات جذب). همچنین سیلیکون به طور طبیعی طول موجهای خاصی را منعکس می کند (تلفات انعکاس). و ممکن است طول موج های خیلی کوتاه و خیلی بلند به طور کامل از میان لایه پیکسل های حساس به نور بدون تولید الکترونی عبور کند (تلفات انتقال). حساسیت بیشتر از این مقدار بار الکتریکی تولید شده، نیاز به الکترون های تولید کننده فوتون دارد برای به کار بردن حساسیت سنسور ها باید قادر باشیم سیگنال تولیدی را اندازه گیری و مدیریت کنیم، به طوری که اتلاف نداشته باشیم و آن ها با نویز محبو نشوند.

اساس حسگر حالت جامد

عملکرد کلیه حسگرهای تصویر بر اساس بهره برداری از اثر فتوالکتریک است که نور را به انرژی الکتریکی تبدیل می کند و تمام حسگرهای CCD و $CMOS$ باید همان وظایف اساسی را انجام دهند:

تولید و جمع آوری بار الکتریکی
اندازه گیری آن و تغییر به ولتاژ یا جریان
خروج سیگنال

$$d \neq 2\pi v_0 x \neq Za\ddot{A}E^3 \quad -11$$

اگر به خط راست طیف A نگاه کنید و آن را با نظریش در طیف B مقایسه کنید مشاهده خواهید کرد که این طیف کمی به سمت راست متمایل شده است و همچنین تغییر مکانی برای خط دوم طیف A نیز مشاهده می شود. برای توجیه سومین خط طیف B باید گفت خط مذکور ناحیه ای از طیف است که ستاره ای دوم پس از خارج شدن از پشت ستاره ای دوم تابیده است.

$$d \neq 2\pi v_0 x \neq Za\ddot{A}E^3 \quad -12$$

ستاره ای A در تمامی طیف ها بیش از ستاره دیگر تابش می کند ولی در مورد رنگ ستاره، با توجه به این که رفتار تابشی ستاره به جسم سیاه نزدیک است، رنگ ستاره به قله ای نودار انرژی خود متمایل می شود. بنابراین ستاره ای B به علت نزدیکی بیشتر قله به ناحیه قرمز، سرخ تر دیده می شود.

$$\hat{E} = \cdot \hat{Z} \hat{y} \hat{z} : \hat{x} \neq \hat{Z} \hat{A} \hat{S} \hat{E} Y \in \hat{E}$$

$$\cdot d \neq Y \circ x \neq Z a A \wedge E, ^3 -13$$

معادله‌ی اسنل دکارت را به طور مجزا برای لایه‌های مختلف جو می‌نویسیم:

$$\begin{aligned} \sin z &= P_n \sin z_n \\ &= P_{n-1} \sin z_{n-1} + P_n \\ &= P_{n-2} \sin z_{n-2} + P_{n-1} \sin z_{n-1} + P_n \\ &\vdots \\ &= P_1 \sin z_1 + P_0 \sin z_0 + P_n \end{aligned}$$

از ضرب طرفین و ساده سازی جبری خواهیم داشت

$$\frac{\sin(z - R)}{\sin z \cos R} = \frac{\sin z_0}{\cos z \sin R} + \frac{\sin z_n}{\sin z_0} : R \text{ در نظر می‌گیریم:}$$

چون R زاویه‌ی سمت الراسی است و زاویه‌ای کوچک است از تقاریب زاویه کمتر از 6 درجه استفاده می‌کنیم:

$$\begin{aligned} \frac{\sin z_0 - R \cos z_0}{\sin z_0 \cos R} &= P_0 \sin z_0 \\ R &\approx (P_0 - 1) \tan z_0 \end{aligned}$$

$$\cdot d \neq Y \circ x \neq Z a A \wedge E, ^3 -14$$

$$mV = V = mV = M V C = V = \frac{m}{M} \sigma V : \text{با توجه به قانون بقای اندازه‌ی حرکت داریم:}$$

$$V' = V \sqrt{2 - 2 \cos 84} = 1388 : \text{تغییر سرعت جسم بر حسب قضیه کسینوس‌ها:}$$

$$V' = 4 \times 10^3 \text{ m/s} : \text{در نتیجه داریم:}$$

$$\cdot d \neq Y \circ x \neq Z a A \wedge E, ^3 -15$$

اطلاعات اولیه‌ی این بخش در سوالات دوره‌های قبل مطرح شده! خورشید 220 میلیون سال عمر دارد و هر 10 میلیون سال یکبار به دور مرکز کهکشان می‌گردد. یعنی تاکنون 22 با به دور مرکز کهکشان چرخیده است.

$$. d \neq Y \circ x \neq Z a \bar{A} \bar{E}, ^3 -16$$

با توجه به رابطه‌ی قدر درخشنده‌گی، قدر مطلق را استخراج می‌کنیم:
 $M/M_s = 2/\log \frac{L}{L_s}$ $M = 19/7$
 $m/m_v = 2/\log \frac{b}{b_v}$ $m = 17$ قدر ظاهری ابر نواختر را نیز برحسب رابطه‌ی ذیل بدست می‌وریم:

$$M/m = 2/\log \frac{d\$^2}{100} \quad m = 17 \quad !$$

$$19/7 \cdot 17 = 2/\log \frac{d\$^2}{100} = \frac{d}{10}^2 = \frac{\$}{10} \quad !$$

$$d = 10^{12} pc = 217 Mpc = 71 Ma$$

نور ابر نواختر اول 711 میلیون سال در راه است و ابر نواختر دوم 200 میلیون سال بعد منفجر می‌شود. در نتیجه 511 میلیون سال، نور این ابر نواختر در راه است.

$$. d \neq Y \circ x \neq Z a \bar{A} \bar{E}, ^3 -17$$

$$\tan 0/01 = 745 \cdot 10 \frac{2R}{d} u \frac{R}{d} / 8 \cdot 75^5 \cdot 10 \quad ! \quad u$$

$$b = \frac{L}{4\$^2} \quad ! b = \frac{R\$^2}{d^2} \quad ! b = \frac{7/656u \cdot 10}{u/5 \cdot 67u \cdot 10^4} / 4 \cdot 34^{16} \cdot 10$$

$$L = 4 R^2 S T^2 V \quad !$$

$$! T^4 = \frac{4/5u \cdot 10}{4/34u \cdot 10} \quad 1/03u \cdot 10 \quad ! T = 100$$

$$. d \neq Y \circ x \neq Z a \bar{A} \bar{E}, ^3 -18$$

دوره تناوب متغیر 20 روز تعیین شده است. لگاریتم این عدد برابر $1/301$ است از روی نمودار قدر مطلق این متغیرها 5- بدست می‌آید.

$$M/m = 2/\log \frac{d\$^2}{100} \quad !$$

$$5 \cdot 26 \cdot 3 = 2/\log \frac{d\$^2}{100} = \frac{d}{10}^2 = \frac{\$}{10}^{52} \quad !$$

$$d = 10^{26} pc = 18 \cdot 10 Mpc$$

منظور از ستاره‌ی وگا، آلفا نسر واقع است! این مثلث صورت فلکی جاثی (هرکول) را نشانه رفته است.

$$v \frac{dx}{dt} = dx - v dt \quad !$$

$$Ho \frac{v}{x} \quad \textcircled{R} \quad ! \frac{dx}{x Ho} \quad dt$$

$$\frac{d}{dt} \neq \sum v \bullet x \neq Z a \ddot{A} \dot{A} E , 3$$

$$t_2 dt - 3 \frac{x_2}{x_1} \frac{dx}{x Ho} \quad 3$$

!

$$t_2 - t_1 \frac{1}{Ho} \frac{3}{x_1} \frac{dx}{x^8} \quad ! \quad t \frac{1}{Ho} Lnx_2 - Lnx_1 \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{2}$$

$$\frac{3}{x} \frac{dx}{Lnx} \quad \textcircled{R} \quad ! \quad \frac{3}{4}$$

$$Lnx_2 - Lnx_1 \quad Ln \frac{x_2 \S}{x_1 \textcircled{C}} \quad \cdot \quad \cdot$$

!

$$\begin{aligned} & \frac{Ln}{x_1 \textcircled{C}} \frac{x_2 \S}{x_1} \quad \cdot \\ & t' \frac{x_1 \textcircled{C}}{Ho} \quad \cdot \\ & \textcircled{R}_2 11\% \quad \frac{3}{4} \quad ! \quad t \frac{Ln}{Ho} \frac{1/1}{Ho} \quad 0/095 \quad 4/21u 10 \\ & x_1 100\% \quad \cdot \quad \cdot \\ & \cdot \quad \cdot \quad \cdot \\ & \cdot \quad \cdot \quad \cdot \end{aligned}$$

$$\frac{4}{3} \# 10 year$$

برای حل این سوال خورشید را به صورت خورشید میانگین درنظر می‌گیریم درنتیجه در دستگاه مختصات دایره البروجی، طول سماوی

$$O \frac{360}{365.25} \quad 30 55 \quad \text{روز 31 فروردین از رابطه‌ی ذیل بدست می‌آید:}$$

خورشید در روز 31 فروردین از رابطه‌ی ذیل بدست می‌آید:

از روابط تبدیل دستگاه مختصات دایره البروجی به دستگاه بعد و میلیاردیم:

به طوریکه E عرض دایرهالبروجی و O طول دایرهالبروجی باشد. چون خورشید جرم مورد نظر در این مساله است و مسیر حرکت آن بر دایره البروج منطبق است عرض دایرهالبروجی را در روابط فوق برابر صفر جایگذاری می کنیم:

$$\begin{aligned} \sin G &= \sin \sin H \\ \cos G &= \cos \cos H \\ \cos G &= \sin \sin H \cos H \sin C \end{aligned}$$

پس از دو رابطه‌ی آخر می توانیم بنویسیم:

و از جایگذاری مقادیرخواهیم داشتند مقدار بعد $1/9$ ساعت است.

$$. d \neq Y \cdot v \cdot x \neq Z a \ddot{A} E ,^3 \quad -22$$

$$. d \neq Y \cdot v \cdot x \neq Z a \ddot{A} E ,^3 \quad -23$$

$$pv = nRT = \frac{m}{M} RT \quad p! = \frac{m}{M} \frac{R}{v} T \quad \frac{m}{v} \frac{R}{M} T = \frac{R}{M} T$$

درنتیجه فشار به چگالی و دما بستگی دارد و نمودارها مشابه یکدیگرند.

$$. d \neq Y \cdot v \cdot x \neq Z a \ddot{A} E ,^3 \quad -24$$

$$\begin{aligned} 2E_{thermal} &= E_{gravitational} = 0 \\ 2\left(\frac{3}{2}nkT\right) &= n \frac{GM^2}{R^2} \\ T &= \frac{GM^2}{3kR^2} = \frac{6/67u10^1(2u10^8)^2}{3(1/38u10^8)(3u10^8)^2} \#10^9 K \end{aligned}$$

شعاع خوشه‌های کهکشانی تقریباً دو پارسک است.

$$E \rightarrow . Z y Z : x \neq Z A \ddot{A} E Y \in E$$

. d ≠ 21 v • x ≠ Z a Y A A E , 3 -25

$$\frac{t}{t_s} \quad \frac{m \frac{\$}{\$}}{m_s \textcircled{C}} \quad \frac{t}{t_s^2} \quad 10^{2/5} \quad 3 \ 16 \ \frac{10}{\textcircled{R}} \quad t! \ 3/16 \ 10 \ u$$

-

$$\frac{t}{t_s} \ 10^0$$

. d ≠ 21 v • x ≠ Z a Y A A E , 3 -26

در مورد گزینه ج باید گفت این اتفاقی است که بارها در مورد قمرهای مستری شاهد آن بوده ایم و بعضامی توانیم با توجه به قمرهای زیاد این سیاره پدیده مذکور را هر چند روز یکبار شاهد باشیم. در مورد گزینه د هم بهترین مثال خورشید است که ستاره‌ای متعلق به رشته‌ی اصلی بوده و انرژی خود را از همجوشی هسته‌ای هیدروژن (نه شکافت هسته‌ای که در بمب‌های هسته‌ای اتفاق می‌افتد) تامین می‌کند.

. d ≠ 21 v • x ≠ Z a Y A A E , 3 -27

چون با دومیدان مغناطیسی و الکتریکی سروکار داریم، شکل نهایی برایندی از آن دو خواهد بود. در نتیجه گزینه دال که حرکت سیکل وار را نشان می‌دهد محتمل‌ترین گزینه است. بخش بالای نمودار بار منفی و بخش پایینی برای بار مثبت است. هر چند که در شرایط دیگر گزینه‌ای الف، ب و ج نیز ممکن است رخ دهنند.

. d ≠ 21 v • x ≠ Z a Y A A E , 3 -28

این یکی از تصاویری است که فضایمی سوهو برای بررسی فوران‌های سطح خورشید عکاسی کرده است. محدوده سفید رنگ توسط صفحه ای برای کاهش نورجو خورشید این منطقه را از میدان دید فضایما خارج کرده است. دایره سفید کوچکتر که در تصویر مشاهده می‌شود قرص خورشید است و موادی که به صورت فوران از جو آن خارج شده است با نام شاره‌های خورشیدی شناخته می‌شود. برای محاسبه‌ی سرعت به اختلاف فاصله مستقیمی که شاره طی کرده است و اختلاف زمانی دو تصویر نیاز داریم. برای همین کار فاصله‌ی مرکز خوزشید تابیونی ترین بخش شاره را در تصویر اول ایکس و در تصویر دوم وای مینامیم.

$$X \ R_s \ D \ 3/2$$

$$Y \ R_s \ E \ 3/7$$

$$! \frac{X}{R_s} \frac{R_s}{R_s} \frac{D}{D} \ 1 \ \frac{1}{R_s} \ 3/2 \ \frac{D}{R_s} \ 2 \ 2 \ D \ /2R_s^2 \frac{D}{\textcircled{R}} \ !$$

$$! \frac{Y}{R_s} \frac{R_s}{R_s} \frac{E}{E} \ 1 \ \frac{1}{R_s} \ 3/7 \ \frac{E}{R_s} \ 2 \ 7 \ E \ /2R_s^2 \frac{E}{\textcircled{R}} \ !$$

$$E \ 0/ R_s \ 0 \ 5 \ 6 \ 96 \ ^8 10 / 3 \ 48 \ ^8 10 \ ! v \ \frac{X}{T} \ \frac{3448 \ 10}{1140} \ 3/05u \ 10^m s$$

$$T \ 19min \ 1140$$

. d ≠ Yl v • x ≠ ZaÄÀ Ë , ³ -29

بارش شهابی شلیاقی در ماه اردیبهشت روی می دهد.

. d ≠ Yl v • x ≠ ZaÄÀ Ë , ³ -30

سوهو فضا پیمایی یا ماموریت بررسی جو خورشید و فوران های آن است. از تصاویر سوهو برای کشف دنباله دارهای تک دوره ای که به خورشید نزدیک می شوند نیز استفاده می شود.

$$E = K + U \quad -1$$

$$\frac{GmM_s}{2a} = \frac{1}{2}mv^2 - \frac{GmM_s}{r}$$

$$a = \frac{GM_s}{v^2} = \frac{GM_s}{\frac{2GM_s}{r}} = \frac{r}{2} \quad 3/89 \quad 10n \quad 26U$$

$$\sin \frac{d}{r} = 0/4 \quad T = 23^\circ 6' \quad T$$

$$L = mrv \sin T = m\sqrt{GM_s a (1 - e^2)} \quad \dots$$

$$1 - e^2 = 3/61 \quad e = 2.149 / 2.15$$

اندازه حرکت زاویه.ای

$$M = \frac{f}{P} = \frac{D}{D_o} \quad ! \tan_0 \quad \frac{D}{f} \quad \tan T = \frac{1}{f^{3/4}} \quad 71/5n \quad !D = 3/46 \quad 10n$$

$$\tan T = \frac{D_o}{P} \quad \frac{D}{f} \quad \frac{1}{f^{3/4}} \quad \frac{1}{f} \quad \frac{1}{f^{3/4}}$$

$$2l = \frac{D}{S_{pixel}} = \frac{346Rn}{15Rn} \quad l = 11.5 pixel \quad !$$

-3

برای محاسبه مدت زمان در راه بودن سیاره باید مساحت جاروب شده در بین دو نقطه‌ی مداری را در بین دو نقطه اندازه بگیریم.

$$S = \frac{S_0}{2} = \frac{1}{2}bae = \frac{1}{2}(S - S_o) \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2}$$

$$\frac{t}{T} = \frac{S}{S_0} = \frac{T}{360} \quad \frac{1}{360} \quad !141 \quad 8$$

$$\tan \frac{h}{d} = \frac{4800}{20000} D = 13/5 !$$

ابتدا ارتفاع کوه را بر حسب درجه و از دید ناظر بدست D می آوریم:

$$\cos HA = \frac{\sin T \sin M}{\cos T \cos M}$$

رابطه‌ی تبدیل ارتفاع و میل به زاویه ساعتی G

$$\begin{array}{rccccc} T & 13/5 & HA_2 & 80^{\circ} 12' & ! & \\ T & 0 & HA_1 & 95^{\circ} 84' & \textcircled{R} & \\ t' & \frac{^{\circ}HA}{360} & (23: 56 04 / 1 007 & & & \end{array}$$

$\frac{1}{2}$
 $\frac{3}{4}$
?

$$\begin{array}{ccccccc} V_A & 10^{\circ} 83- & & B_Q & V_A & (B-V) & 1\frac{1}{2}/47 \\ B & V & 0/64 & \textcircled{R} & & & ? \\ V_B & 11^{\circ} 90- & & B_Q & V_B & (B-V) & 1\frac{1}{2}/471 \\ B & V & 0/81 & \textcircled{R} & & & ? \end{array}$$

$$m_B - m_A = 2/5 \log \left(1 \frac{b_{V_B}}{b_{V_A}} \right)$$

$$\frac{b_{V_B}}{b_{V_A}} = 10^{\frac{(11^{\circ} 9 10^{\circ} 83)}{2/5}}$$

$$\frac{b_{B_B}}{b_{B_A}} = 10^{\frac{(12^{\circ} 71 11^{\circ} 47)}{2/5}}$$

$\frac{1}{2}$
 $\circ$
 $\circ$
 $\circ$
 $\circ$
 $\circ$
 $\circ$
 $\circ$
!

به علت همگن بودن جو در ارتفاعات یکسان از نظر چگال و جرم از اختلافات جزئی صرف نظر می کنیم جو را به مانند دایره‌های دور زمین در نظر می‌گیریم. از طرفی طبق تعریف افق می‌دانی افق مماسی بر سطح کره است پس همان طور که از شکل بر می‌آید ضخامت‌های جو در نقاط مختلف از دید نظر یکسان نیست. طبق تعریف ارتفاع جرم میتوانیم خطوط واصل را صد - ستاره - مرکز زمین را برای ستاره در اهر چهار ارتفاع رسم می‌کنیم. با توجه به اینکه زاویه‌ی بین دو خط (ناظر - ستاره) و (ناظر - مرکز زمین) و طول خطوط (مرکز زمین - ناظر) و (مرکز زمین - ستاره) مشخص است، میتوانیم طبق قضیه کسینوس‌ها ضلع سوم مثلث را مطابق ذیل بدست آوریم:

$$\begin{array}{llllll}
 c^2 & a^2 & b^2 & 2ab \cos D & - & \frac{1}{2} \\
 a & 6/38 & 10 & u & \circ & \circ \\
 c & 6/38 & 10 & 10 u/7 & 38 \textcircled{10} & \circ \\
 T & 35, 45, 55 & 65 & & \circ & \circ \\
 \frac{S}{2} D & & T & \circ & \circ & \circ \\
 b^2 & 12/76 & 10 \cos T & u 1/3 & 76^6 10 & 0 \\
 b & \frac{12/76 \cos \sqrt{12/76^6 \cos^2 T}}{2} & & 4 / 13 u 76 & 10 & D \\
 & & & & & u \\
 & \frac{12/76 \cos \sqrt{12/76^6 \cos^2 T}}{2} & & | 12/76 \cos D u & & D \\
 b & 10' 45' 10 / 9 02 \textcircled{1}, 10' 7' 3 \textcircled{1}, 10 u 5' 39' 10 & u & & & u \\
 \end{array}$$

M	0'95	0'88	0'84	0'82
b	10' 45u 10	9/ 02u 10	7/ 31u 10	5/ 39u 10
alfa	35	45	55	65

حال باید رابطه‌ی خطی بین طول خط واصل ستاره - ناظر و قدر ستاره را استخراج کیم.

$$m \frac{y - y_0}{x - x_0} = \frac{0'95 - 0'88}{10'45 - 9' \textcircled{10}} = \frac{0'07}{1'43} = 4'89'10' \quad u$$

!

$$y = 4/89 10x + Y_0 \quad u$$

$$0'82 \quad 4'89'10' / 5u 4^6 10' \quad u \quad u$$

$$0'82 \quad 0'26406_{Y_0}$$

$$Y_0 = 0'5559 / 0'556 \quad \# \quad !$$

حال باید ضخامت جو که پارامتر ایکس است را صفر در نظر بگیریم.

مقدار وای قدر ستاره در خارج از جو را نشان می‌دهد.

$$x = 0 \quad y = 10'556$$

-7

$$z = \sqrt{\frac{c-v}{c+v}}$$

طبق قانون هابل در خوشه های کروی داریم:

$$1/3^2 = 1/69 \frac{c-v}{c+v} \quad /1/69 / 1/69 c - v!$$

$$0/69 \quad 2/69 \\ c \quad 3 \quad 10 \frac{m}{s} \quad !v \quad 7/69 u \quad 10 \frac{km}{s} \quad \frac{1}{2} \\ \circ \quad \circ \quad \circ \quad \circ \quad \circ \quad \circ \quad \frac{3}{4}$$

$$H_o = \frac{v}{r} = 70$$

$$U = 2K = 0$$

$$\frac{0/6Gm^2}{R^2} = 2 \frac{1}{2} \frac{mv^2}{R} \quad \text{at}$$

$$R = 4/72 = 10n \quad u$$

$$R = \frac{4/72u = 10n}{3/09u = 10 \frac{m}{pc}} = 1/55 = 10pc \quad \text{معادل شده}$$

$$\tan \frac{2R}{r} = 2/8 = 10 \quad T = Arc \tan 2/8 = 10 \quad /0 16 \quad T \quad u$$

-8

$$\cos HA = \frac{\sin T \sin \sin M}{\cos \cos M} = G$$

$$HA_4 = 15/83 \quad !' HA = 77/07 \quad \frac{1}{2} \\ HA_5 = 92/9 \quad \circ \quad \circ \quad \circ \quad \circ \quad \circ \quad \frac{3}{4}$$

$$\frac{77/02}{360} = 24h 5 13m$$

$$m_{moon} = m_{sun} = 2/5 \log \frac{b}{b_{sun}} = \frac{b}{b_{sun}} = 2/3 = 10 \quad !$$

$$\frac{b}{b_{sun}} = e^{w/2} = 3/10 \quad W = ln 2/3 = 10 \quad !13 \quad u \quad \#$$

-9